

El règim i les accepcions del verb *encantar*

CARLES ROYO
Universitat Rovira i Virgili

1. INTRODUCCIÓ

El verb *encantar* és un dels predicats psicològics catalans el règim del qual ha suscitat debat. Diversos autors han rebutjat el règim datiu del verb en qualsevol accepció, com Badia *et al.* (2004, p. 827); Mallafrè (1999) reclama prudència abans de defensar que la normativa admeti l'ús amb datiu del verb *encantar*, pronominalització amb *li* «que deu ser a causa del “le” castellà» i no creu que l'extensió semàntica del verb com a 'agradar molt' afecti la sintaxi. A més, Jané (1984) afirma que li sembla «abusiu d'usar *encantar* en una frase com *Els fideus a la cassola m'encanten*». Cal remarcar que la construcció amb datiu del verb *encantar* és incorrecta segons Ruaix (1994, p. 83) i «admissible o almenys tolerable (al costat de l'ús originari)» segons el NDA, del mateix Ruaix.

D'altra banda, Ginebra (2003, p. 17; 2005, § 277) defensa el règim datiu de l'accepció de *encantar* 'agradar molt'. Autors com Wheeler *et al.* (1999, § 25.4.1), Ramos (2004, p. 129) i Mestres *et al.* (2009, xx, § 3.1.2) remarquen que l'ús amb datiu d'aquesta accepció del verb rep un suport especial de diferents tractadistes i reculls lexicogràfics, i altres autors fan esment de la construcció amb datiu d'aquest predicat (cf. Ynglès, 1991, p. 275-276; López del Castillo, 1999, p. 127; Mas i Vilagrasa, 2012, p. 488; Solà, 2008, § S 21.5.2b; Morant, 2008, § 3.2.2).

Pel que fa als reculls lexicogràfics, el DNV, GDLC i GD62 abonen el règim datiu del verb en l'accepció 'agradar (molt)'. En canvi, el DUVC i el NDA donen una total opcionalitat entre el règim acusatiu i datiu, sense especificar cap tret diferenciador entre una opció i l'altra. També indica aquesta opcionalitat el DIEC2 actualitzat (abril 2017) arran de la publicació de la GIEC, encara que la GIEC (§ 21.5a) i la GEIEC (§ 17.3c) assenyalen que *encantar* pot regir datiu quan l'accepció específica és 'agradar molt', la qual es pot afegir a la classe verbal de

agradar: verbs psicològics de tipus III de Belletti i Rizzi (1988) o verbs DatExp (amb un experimentador amb cas datiu).

En aquest article intento delimitar quines són les accepcions verbals d'aquest predicat psicològic català, el règim de cadascuna i a través de quins mecanismes podem entendre el comportament de cada accepció.

2. LES ACCEPCIONS DEL VERB *ENCANTAR*

En una primera anàlisi, el verb *encantar* no presenta restriccions a les perífrasis amb *estar* i *quedar*, la qual cosa indica que és un predicat que pot expressar l'estat resultant d'un canvi (1), un dels tres components característics de la descomposició lèxica dels predicats en les construccions causatives de causació externa amb canvi d'estat (cf. Levin i Rappaport Hovav, 1995; Cabré i Mateu, 1998; Rosselló, 2008).

(1) {estic / he quedat} encantat/encantada

Però és un predicat en què l'ús i l'evolució de la llengua han permès desenvolupar una accepció amb un nou significat del verb (SVb) amb la semàntica 'agradar molt' —sense perdre els significats originaris amb règim acusatiu—, que és la que diferents autors i diccionaris indiquen que regeix datiu. Tot i que els diccionaris donen formulacions diferents de les accepcions psicològiques no pronominals d'aquest verb, per als propòsits d'aquest treball les resumeixo en quatre, tres com una construcció causativa de canvi d'estat (2a-c) i una com una construcció estativa (2d): l'oració d'aquesta última accepció presenta un ordre oracional objecte-verb-subjecte, invers al de les oracions de les altres tres accepcions. Cadascuna de les quatre accepcions presenta un SVb diferent.¹

- (2) a. 'distreure' → *Li costa molt estudiar: qualsevol cosa l'encanta.* (DUVC)
 b. 'sotmetre a un encanteri' → *La bruixa havia encantat el príncep.* (DIEC2)
 c. 'captivar, encisar, causar encís' → *Ens va encantar amb la seua simpatia.* (DNV)
 d. 'agradar molt, ser molt grat' → *Li encanta de servir tothom.* (GDLC)

1. Segons el DIEC2, el verb *ullprendre* té dues accepcions: l'una, 'fascinar', és sinònima de *encantar* en l'accepció de (2c), i l'altra, 'encantar, embruixar, amb la mirada', és un sinònim parcial ('amb la mirada') de l'accepció (2b) de *encantar*.

Encara que de vegades no es fa evident en tots els exemples d'ús —cf. (2) pel que fa a l'aspecte verbal—, l'aspecte verbal perfectiu i l'ordre oracional subjecte-verb-objecte faciliten la interpretació causativa de les oracions de verbs psicològics amb objecte experimentador; en canvi, l'aspecte verbal imperfectiu i l'ordre objecte-verb-subjecte faciliten la interpretació estativa d'aquestes oracions (cf. Royo, 2020).

Es podria relacionar cadascuna de les quatre accepcions amb un nom que ajudés a copsar les diferències de significat del nom *encant*, comú en l'arrel verbal de totes quatre accepcions: *distracció* (2a), *encanteri* (2b), *encís* (2c) i *grat* (2d). Jané (1984) defensa que *encantar* i *encant* es puguin utilitzar com a sinònims de *encisar* i *encís*, respectivament; però, com hem vist, *encisar* i *encís* només són sinònims, respectivament, en la tercera accepció de *encantar* i de *encant* (2c). Pla Nualart (2012) també nega la sinonímia entre *encantar* i *encisar* «perquè és només *encantar* —no pas *encisar*— el que ha evolucionat cap al sentit *agradar molt*».

El DUVC considera l'accepció de (2a) com la majoria de verbs psicològics amb experimentador acusatiu —tipus II de Belletti i Rizzi (1988) o verbs AcExp— que participen en l'alternança causativa amb un alternant ergatiu pronominal, en aquest cas *encantar-se* 'distreure's o quedar-se bocabadat'. En canvi, altres diccionaris com el DCVB, el DIEC2, el DNV i el GDLC la tracten com a ergativa pronominal inherent, sense alternant AcExp i, per tant, no recullen l'accepció de (2a): *La gent s'encantava davant l'aparador* (DIEC2, GDLC); *S'encanta mirant una mosca* (DNV). Una oració ergativa pronominal (inherent o no) també pot expressar l'estat resultant d'un canvi, ja que només hi falta el primer component dels tres de les oracions causatives, el corresponent a la causa externa: «[...] té un valor incoatiu i designa el procés que condueix a un canvi d'estat» (GIEC, § 21.5b).

L'accepció (2b) no presenta dubtes sobre el règim acusatiu i, de fet, pot expressar l'estat final resultant d'un canvi (4) i admet un subjecte agent (5b). Podríem dir el mateix de l'accepció (2a) perquè pot denotar l'estat final resultant d'un canvi (3), però potser no és tan clar que admeti un subjecte agent (5a), dubte que explicaria que uns quants diccionaris tractin aquesta accepció verbal com a ergativa pronominal inherent *encantar-se* 'distreure's', sense alternant AcExp.

- (3) a. La Laia {està / ha quedat} encantada pensant en la lluna. [accepció (2a)]
b. Encantada pensant en la lluna, la Laia va ensopegar. [accepció (2a)]
- (4) a. La Laia {està / ha quedat} encantada per l'encanteri. [accepció (2b)]
b. Encantada per l'encanteri, la Laia va ensopegar. [accepció (2b)]
- (5) a. ?No encantis el nen, que ha de fer els deures. [accepció (2a)]
b. El mag va encantar el príncep. (DNV) [accepció (2b)]

El que convé destriar ben bé és la tercera accepció (2c) de la quarta (2d), ja que una persona (*la Laia*) pot dir l'oració de (6a) i una altra persona pensar o dir l'oració de (6b). El sentit del verb *encantar* és diferent en les dues oracions: la tercera accepció en el primer cas ('captivar, encisar') (2c) i la quarta en el segon cas ('agradar molt') (2d).²

- (6) a. Estic encantada o He quedat encantada {amb/de} l'homenatge que m'heu fet.
 b. A la Laia li ha encantat l'homenatge que li han fet.

Comprovem que la tercera accepció (2c) és també causativa de canvi d'estat, que permet expressar l'estat final d'un canvi (7) i admet un subjecte agent (8).

- (7) a. La Laia {està / ha quedat} encantada {amb/de} l'homenatge que li han fet.
 b. Encantada {amb/de} l'homenatge que li han fet, la Laia se'n va anar.
 (8) Ens va encantar amb la seua simpatia. (DNV)

En canvi, a la quarta accepció (2d) hi ha un canvi de significat verbal (SVb) —com el verb *agradar*, però en un alt grau— que regeix datiu: no es pot interpretar com un verb causatiu de canvi d'estat ni pot expressar l'estat final d'un canvi, un comportament que coincideix amb el del verb DatExp *agradar*. Per veure transparentment les proves, les faig amb una oració que denoti de manera més clara el significat d'agradar molt', no pas el significat de 'captivar, encisar', que faria esdevenir acceptables les oracions de (9) per interferència semàntica:³ *A la Laia li encanta* ('agrada molt') *esquiar*. Com el verb *agradar*, aquesta accepció de *encantar* 'agradar molt' no admet un subjecte agent (10).

- (9) a. La Laia {està / ha quedat} {[?]encantada / *molt agradada} d'esquiar.
 b. {[?]Encantada / *Molt agradada} d'esquiar, la Laia se'n va anar.
 (10) *L'Albert encanta ['agrada molt'] la Laia.

2. Si canviem el verb *encantar* per *agradar* (*molt*) en les dues oracions de (6), queda clara la falta de gramaticalitat de la primera oració per a la majoria de dialectes catalans (a) i la gramaticalitat de la segona (b). Pel que fa a la primera oració, cal tenir en compte que en els dialectes en què són vives les oracions de l'accepció pronominal amb sintagma preposicional *agradar-se de*, o en els usos més antics d'aquestes oracions, és possible la construcció resultativa (cf. Royo, 2018, p. 126-128).

a. *Estic (molt) agradada o He quedat (molt) agradada amb/de l'homenatge que m'heu fet.

b. A la Laia li ha agradat (molt) l'homenatge que li han fet.

3. Als exemples de (9) indico amb un ^[?] davant el verb *encantar* la possibilitat que algú accepti aquestes oracions si interpreta que l'accepció del verb és 'captivar, encisar', no pas 'agradar molt'.

De totes maneres, pot haver-hi oracions ambigües entre la tercera i la quarta accepcions del verb *encantar*. L'ordre oracional influirà en la interpretació de l'oració, però de vegades una oració amb el mateix ordre pot tenir dues interpretacions i només el règim verbal ajudarà a desfer l'ambigüitat (11).⁴

- (11) *a.* El concert l'ha encantat (l'ha captivat/ada o encisat/ada, n'ha quedat encantada).
b. El concert li ha encantat (li ha agradat molt).

En cas de dubte, un verb de la llengua col·loquial pot ser d'ajuda: *molar* (com també el verb *xiflar*). En el sentit d'agradar molt' regeix datiu.⁵ La substitució per *molar* de (12*a*) mostra un sentit molt pròxim al d'(12*b*), tot i que probablement els parlants que utilitzen aquest verb ho fan més sovint en una oració amb aspecte verbal imperfectiu (12*b*).

- (12) *a.* El concert li ha molat.
b. Li mola el concert; El concert li mola.

Definicions del verb *encantar* com la del DIEC2 recollida a (13*a*) tenen l'inconvenient d'utilitzar en la mateixa definició un verb causatiu de canvi d'estat (*produir* o *captivar*) que regeix acusatiu, i un verb estatiu (*ploure*) que regeix datiu, fet que impossibilita posar en pràctica la recomanació de Cabré i Mateu (1998, p. 76) per a les definicions de les entrades lèxiques dels diccionaris: «[...] serà sempre desitjable que, com a mínim, la primera accepció de l'article lexicogràfic s'ajusti a la seva estructura semàntica corresponent». Aquesta és una de les tres entrades de verbs psicològics que s'ha modificat al DIEC2 en línia (abril 2017) arran de la publicació de la GIEC per afegir-hi l'absoluta opcionalitat del règim datiu (13*b*), juntament amb el règim acusatiu tradicional.⁶ En aquest cas, dins la mateixa definició hi ha incloses les accepcions de (2*c*) i de (2*d*) del verb *encantar*.

4. Hi ha un exemple ambigu —entre tots dos sentits— al GLarC i al GD62: *El teu gest sublim m'ha encantat*. Com que el clíctic és de primera persona (*m'*), no es pot desambiguar l'oració.

5. L'accepció psicològica del verb *molar* només apareix recollida al DUVIC (amb l'única accepció 'agradar', amb règim acusatiu) i al GD62 (a la quarta accepció 'anar bé, escaure, agradar', amb règim datiu). Però Ginebra (2003, p. 17), coautor del DUVIC, reconeix que *molar* hauria d'anar amb datiu i en dona un exemple: *Li mola la música màquina*. El DIEC2, el GDLC i el DCVB recullen diverses accepcions transitives no psicològiques de *molar*.

6. Així com la versió en línia actualitzada del DIEC2 (abril 2017) dona una opcionalitat absoluta del règim acusatiu i datiu en accepcions concretes dels verbs *encantar*, *estranyar* i *preocupar* —amb la mateixa definició i els mateixos exemples—, ho fa altrament amb el verb *molestar*, que presenta una definició i uns exemples diferents segons el règim verbal. El verb *interessar* ja es descriu amb règim opcional i exemples idèntics a la primera edició del DIEC2.

- (13) a. 2 2 v. tr. [LC] Produir (a algú) com un dolç arravatament, plaure-li en alt grau, captivar. *Una veu que encanta tothom. L'encanta cuinar. Una bellesa, una gràcia, que encanta.*
 b. 2 3 v. intr. [LC] *Una veu que encanta a tothom. Li encanta cuinar.* (DIEC2: modificació del 5 d'abril del 2017)

El DUVC i el NDA també accepten la possibilitat d'escollir optativament tots dos règims en els mateixos exemples del verb *encantar* (14). És una solució que no ajuda a destriar les diferències entre totes dues construccions. Amb una definició tan clara de l'accepció estativa com la que donen el DUVC ('agradar molt') i el NDA ('agradar, plaure'), pot quedar ben definit el règim datiu del verb.

- (14) a. 3. **encantar** [(a) algú] Agradar molt. *Al Ramon li encanta la música hardcore* (o bé *l'encanta la música hardcore*). (DUVC)
 b. **encantar** Verb transitiu que recentment s'ha anat usant com a intransitiu amb el significat de 'agradar, plaure'. Aquest ús és acceptat pel GDLC [...] amb els exemples següents: *Li encanta de servir tothom. A les meves germanes els encanta de passejar*. Sembla, doncs, que tal ús s'ha de considerar admissible o almenys tolerable (al costat de l'ús originari: *L'encanta de servir tothom. A les meves germanes les encanta de passejar*). (NDA)

Utilitzant les proves que es proposen a Royo (2020, § 4), per esbrinar el règim d'oracions amb verbs que tradicionalment s'han considerat AcExp, es pot acabar d'aclarir la qüestió. Amb el sentit d'agradar molt' i un temps verbal imperfectiu, l'oració *A la Laia* {li/l'} *encanta esquiar* no admet la forma d'acusatiu d'un pronom relatiu (15a-c) o d'un pronom interrogatiu (15d-e), ni un sintagma ple experimentador a l'inici o al final de l'oració sense estar introduït per la preposició *a* (15f) —a diferència del que passa en cada exemple corresponent de (16a-f)—, un comportament idèntic al del verb DatExp *agradar*. D'altra banda, les oracions agentives amb temps verbal perfectiu admeten el sentit de 'captivar, encisar' i no, en canvi, el d'agradar molt' (16).

- (15) a. És una persona {a qui (li/?l')} / *que} encanta esquiar.
 b. La Laia, {a qui (li/?l')} / *que} encanta esquiar, vindrà demà.
 c. {A qui (li/?l')} / *Qui} encanta esquiar és {a / *Ø} la Laia.
 d. {A qui (li/?l')} / *Qui} encanta esquiar?
 e. Voldria saber {a qui (li/?l')} / *qui} encanta esquiar.
 f. {A / *Ø} la Laia {li/?l'} encanta esquiar. / {Li/?L'} encanta esquiar, {a / *Ø} la Laia.

- (16) a. És una persona {a qui (l') / que (*l')} han encantat ['encisat' / *'agradat molt'] amb paraules molt encertades.
- b. La Laia, {a qui (l') / que (*l')} han encantat ['encisat' / *'agradat molt'] amb paraules molt encertades, vindrà demà.
- c. {A qui (l') / Qui (*l')} han encantat ['encisat' / *'agradat molt'] amb paraules molt encertades és {a / Ø} la Laia.
- d. {A qui (l') / Qui (*l')} han encantat ['encisat' / *'agradat molt'] amb paraules molt encertades?
- e. Voldria saber {a qui (l') / qui (*l')} han encantat ['encisat' / *'agradat molt'] amb paraules molt encertades.
- f. {A / Ø} la Laia l'han encantat/ada ['encisat/da' / *'agradat/da molt'] amb paraules molt encertades. / L'han encantat/ada ['encisat/da' / *'agradat/da molt'] amb paraules molt encertades, {a / Ø} la Laia.

Faig un apunt final sobre les accepcions pronominals del verb *encantar* per completar la descripció d'aquest predicat. De les tres primeres accepcions de (2), només la primera ('distreure') és una accepció que pot tenir l'ús pronominal *encantar-se* 'distreure's', o bé perquè se la considera una accepció AcExp, que permet l'alternança causativa amb l'alternant ergatiu pronominal (DUVC), o bé perquè se la considera una accepció ergativa pronominal inherent, sense alternant AcExp (DCVB, DIEC2, DNV, GDLC): *En Joan s'encanta* [tot sol, per si sol] = *En Joan es distreu* [tot sol, per si sol]. Com que en les altres dues accepcions amb acusatiu l'experimentador no pot desencadenar el procés tot sol o per si sol, sense el concurs d'una causa externa (ce), són accepcions que etiqueto com a AcExp(ce), les quals, a diferència dels verbs AcExp, no poden participar en l'alternança causativa. Per això, la interpretació habitual i no marcada de *encantar-se* és 'distreure's', en què l'experimentador és el protagonista de l'escena conceptual que denota l'oració; en canvi, les accepcions (2b) i (2c) de *encantar* sempre formen oracions en què el protagonista és el subjecte, no pas l'objecte l'experimentador, la causa externa que provoca un canvi d'estat en l'experimentador.

L'accepció (2b) de *encantar* 'sotmetre a un encanteri' pot formar amb el clític *es/se* una construcció reflexiva de *encantar-se* —no pas ergativa pronominal—, en la mesura que sigui possible que una persona es pugui sotmetre ella mateixa a un encanteri: *En Joan s'encanta* (a si mateix) = *En Joan se sotmet a un encanteri* (a si mateix). És una interpretació marcada, perquè els verbs AcExp(ce) i AcExp no formen habitualment oracions reflexives en una interpretació no marcada, característica pròpia d'altres verbs psicològics, com els del grup de *estimar* ('estimar-se a si mateix') i els del grup de *agradar* que admeten un subjecte de denotació personal ('agradar-se a si mateix').⁷

7. Per a una explicació sobre els casos en què un verb AcExp pot formar una oració reflexiva, vegeu Bouchard (1995, p. 287-291).

Amb l'accepció (2c) de *encantar* 'captivar, encisar', s'esdevé el mateix que amb altres verbs similars, tots AcExp(ce): *captivar*, *encisar*, *enlluernar*, *fascinar*. En aquest cas, una hipotètica oració reflexiva és també d'interpretació marcada i seria possible en contextos hiperbòlics, metafòrics o humorístics, en la mesura que algú es pot encantar, captivar, encisar, enlluernar o fascinar a si mateix. Però la interpretació ergativa pronominal no és possible ('*encantar-se* [tot sol, per si sol]').

3. CONCLUSIONS

L'estudi de les accepcions del verb *encantar* mostra que és un predicat que defuig les alternances verbals. Presenta quatre accepcions, cadascuna de les quals té un significat del verb (SVb) diferent: 'distreure' (2a), 'sotmetre a un encanteri' (2b), 'encisar' (2c) i 'agradar molt' (2d). Tot i que el DUCV defensa l'alternança causativa de l'accepció *encantar* 'distreure', altres diccionaris —com el DCVB, el DIEC2, el DNV i el GDLC— només accepten aquesta accepció com a ergativa pronominal inherent (*encantar-se* 'distreure's').

La possibilitat de les tres primeres accepcions —que són esdevenimentals i regeixen acusatiu— d'admetre un agent i d'expressar una construcció resultativa és cabdal per diferenciar-les de la quarta accepció, que és estativa i regeix datiu. És especialment convenient distingir les accepcions tercera i quarta, ja que determinades oracions poden ser ambigües entre tots dos significats, especialment si l'objecte experimentador representat per un pronom no és de tercera persona: l'opionalitat absoluta de tots dos règims del verb que proposen alguns diccionaris no ajuda a destriar les diferències entre totes dues construccions.

Tenint en compte les proves de Royo (2020), és útil el contrast entre la quarta accepció 'agradar molt' en oracions amb aspecte verbal imperfectiu, i la tercera accepció 'encisar' en oracions agentives i amb aspecte verbal perfectiu. S'hi mostra la impossibilitat de *encantar* 'agradar molt' d'acceptar un experimentador amb forma d'acusatiu —però sí de datiu— quan és un pronom relatiu o interrogatiu, ni admet un sintagma ple experimentador que no estigui introduït per la preposició *a* quan es troba a l'inici o al final de l'oració, fets que mostren el règim datiu de l'accepció i la diferència de comportament respecte a *encantar* 'encisar'.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- BADIA, Jordi; BRUGAROLAS, Núria; TORNÉ, Rafel; FARGAS, Xavier (2004). *El llibre de la llengua catalana: Per a escriure correctament el català*. 3a ed. Barcelona, Castellnou. [1a ed., 1997]

- BELLETTI, Adriana; RIZZI, Luigi (1988). «Psych-verbs and theta-theory». *Natural Language and Linguistic Theory*, vol. 6, núm. 3, p. 291-352.
- BOUCHARD, Denis (1995). *The semantics of syntax: A minimalist approach to grammar*. Chicago; Londres: University of Chicago Press.
- CABRÉ, Teresa; MATEU, Jaume (1998). «Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català». *Quaderns: Revista de Traducció*, núm. 2, p. 65-81.
- DCVB = ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de Borja (1862-1932). *Diccionari català-valencià-balear*. Palma: Moll. 10 v. També disponible en línia a: <<http://dcvb.iecat.net/>> [Consulta: febrer 2019].
- DIEC2 = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2007). *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: IEC: Enciclopèdia Catalana: Edicions 62. També disponible en línia a: <<http://dlc.iec.cat/>> [Consulta: febrer 2019].
- DNV = ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2014). *Diccionari normatiu valencià* [en línia]. València: AVL. <<http://www.avl.gva.es/lexicval/>> [Consulta: febrer 2019].
- DUVC = GINEBRA, Jordi; MONTSERRAT, Anna (2009). *Diccionari d'ús dels verbs catalans: Règim verbal i canvi i caiguda de preposicions*. 2a ed. Barcelona: Educaula. [1a ed., 1999, publicada per Edicions 62]
- GD62 = LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís (2000). *Gran diccionari 62 de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62.
- GDLC = ENCICLOPÈDIA CATALANA (1998). *Gran diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. També disponible en línia a: <<http://www.diccionari.cat/>> [Consulta: febrer 2019].
- GEIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2018). *Gramàtica essencial de la llengua catalana* [en línia]. Barcelona: IEC. <<https://geiec.iec.cat/>> [Consulta: febrer 2019].
- GIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC.
- GINEBRA, Jordi (2003). «El règim verbal i nominal». Treball inèdit. [Informe elaborat per encàrrec de l'Institut d'Estudis Catalans (Oficina de Gramàtica de la Secció Filològica) el maig del 2003, i un suplement datat el juliol del 2003]
- (2005). *Praxi lingüística. III. Criteris gramaticals i d'estil*. Tarragona: Servei Lingüístic de la Universitat Rovira i Virgili. (Textos de Normalització Lingüística; 6)
- GLarC = *Gran Larousse català* (1990-1997). Barcelona: Edicions 62.
- JANÉ, Albert (1984). «Els encants». *Avui* (4 març)
- LEVIN, Beth; RAPPAPORT HOVAV, Malka (1995). *Unaccusativity: At the syntax-lexical semantics interface*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís (1999). *Gramàtica del català actual: Sintaxi i morfologia*. Barcelona: Edicions 62.
- MALLAFRÈ, Joaquim (1999). «Verbs transitius amb «li»?». *La Vanguardia*. Columna «Llenguatge» (21 maig).
- MAS, Marta; VILAGRASA, Albert (2012). *Gramàtica catalana de la A a la Z*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MESTRES, Josep M.; COSTA, Joan; OLIVA, Mireia; FITÉ, Ricard (2009). *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*. 4a ed. Vic: Eumo; Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. [1a ed., 1995]

- MORANT, Marc (2008). *L'alternança datiu/acusatiu en la recció verbal catalana*. Tesi doctoral. Universitat de València.
- NDA = RUAIX, Josep (2011). *Nou diccionari auxiliar: Repertori lexicogràfic d'interferències en el català d'avui; dubtes, incorreccions, preferències i remarques lingüístiques*. Barcelona: Claret.
- PLA NUALART, Albert (2012). «Encisar i encantar». *Ara*. Columna «Un tast de català» (31 maig).
- RAMOS, Joan-Rafael (2004). «El règim verbal: anàlisi contrastiva català-castellà». A: CALVO, Cesáreo; CASANOVA, Emili; SATORRE, Francisco Javier (ed.). *Lingüística diacrònica contrastiva*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, p. 119-139. (Quaderns de Filologia. Estudis Lingüístics; IX)
- ROSSELLÓ, Joana (2008). «El SV, I: Verbs i arguments verbals». A: SOLÀ, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.) *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, p. 1853-1949. 3 v. [1a ed., 2002]
- ROYO, Carles (2018). «Els verbs psicològics pronominals catalans i l'alternança emotiva/volitiva». *Études Romanes de Brno*, vol. 39, núm. 1, p. 115-138.
- (2020). «The accusative/dative alternation in Catalan verbs with experiencer object». A: PINEDA, Anna; MATEU, Jaume (ed.). *Dative constructions in Romance and beyond*. Berlín: Language Science Press, p. 371-393.
- RUAIX, Josep (1994). *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / 1*. Moià: Ruaix.
- SOLÀ, Joan (2008). «Les subordinades de relatiu». A: SOLÀ, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.). *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, p. 2455-2565. 3 v. [1a ed., 2002]
- WHEELER, Max W.; YATES, Alan; DOLS, Nicolau (1999). *Catalan: A comprehensive grammar*. Londres; Nova York: Routledge Grammar.
- YNGLÈS, M. Teresa (1991). «Les relacions semàntiques del cas datiu». A: ALBRECHT, Jane W.; DECESARIS, Janet Ann; LUNN, Patricia V.; SOBRER, Josep Miquel (ed.). *Homenatge a Josep Roca-Pons: Estudis de llengua i literatura*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat: Indiana University, p. 271-308.